

Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Elinkeinovalvonta ja
ympäristöterveydenhuolto

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo@mmm.fi

Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö 4.11.2021 (VN/12277/2021)

Lausunto luonnoksesta laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnon antaja

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
PL 6
13035 AVI

Lausunto

1. Yleiset kommentit lakiehdotuksesta

Eläinsuojelulain uudistus on tarpeellinen ja esitetty laki selkiyttää huomattavasti voimassa olevaa lainsäädäntöä ja tuo helpotusta lainsäädännön tulkintaan. On hyvä, että esitetyssä laissa eläinten hyvinvoinnista painotetaan jo nykyisessä lainsäädännössä olevan kivun ja kärsimyksen välttämisen lisäksi eläinten kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Pykälät ovat pääosin selkeästi muotoiltuja. Pykälien perusteluihin on saatu kaivattua tarkennusta ja yksityiskohtaisia ja selkeitä esimerkkejä nykyilainsäädäntöön verrattuna. Pykälät ja niiden perustelut antavat valvontaviranomaiselle hyvät työkalut eläinsuojelutapausten käsittelyyn.

Eläinten hyvinvoinnin valvonnasta säädetään nykytilanteessa eläinsuojelulaissa (247/1996). Aluehallintovirasto huolehtii eläinsuojelulain ja sen nojalla annettujen säädösten toimeenpanosta, ohjauksesta ja noudattamisen valvonnasta alueellaan sekä osallistuu käytännön valvontaan tekemällä eläinten hyvinvoinnin otantatarkastuksia ja ohjaten ja hoitaen kriittisiä eläinsuojelutapauksia.

2. Lakiehdotuksen pykälät ja yksityiskohtaiset perustelut

5 §: On hyvä, että kohdan 13 pysyvän eläinnäyttelyn lisäksi on määritelty erikseen kotieläinpiha kohdassa 14. Kotieläinpihan määritelmän lisääminen tuo kaivattua selkeyttä pysyvän eläinnäyttelyn ja kotieläinpihan eroihin.

16 §: Karjuporsaiden ja urosporojen kastraation suorittaminen ilman kivunlievitystä tai käyttäen vain lievää kivunlievitystä heikentää karjuporsaiden ja urosporojen hyvinvointia merkittävästi. Kastratiosta aiheutuva kipu on voimakasta ja todennäköisesti pitkäaikaista. Kastratio aiheuttaa merkittävän hyvinvointiongelman kaikille lihaksi kasvatettaville urossukupuolisille poroille ja porsaille. Porojen kastratio tehdään pääasiallisesti urosporojen lihaksikkuuden parantamiseksi, eikä sille ole muuta fysiologista perustetta. Porsaiden kohdalla kastratio tehdään pääasiallisesti karjun hajun välttämiseksi lihassa. Karjun hajua esiintyy kuitenkin vain pienessä osassa kastroimattomien puberteetin saavuttaneissa sioissa ja näistä tuotetussa lihassa. Eläinten hyvinvointilaissa pitää pyrkiä joko kokonaan eroon porsaiden ja porojen kastroimisesta tai suorittaa kastratio eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta riittävää kivunlievitystä käyttäen. Riittävän kivunlievityksen käytön toteutumisen valvonta on käytännössä vaikeaa. Muissa Euroopan maissa tämä on jo otettu huomioon lainsäädännössä sikojen osalta. Esimerkiksi Alankomaissa ja Sveitsissä porsaiden kastratio on kiellettyä ilman nukutusta. Norjassa ja Ruotsissa porsaiden kastratio tulee tehdä paikallispuudutuksessa ja kipulääkitystä käyttäen.

21 §: On erittäin hyvä, että jatkuva vedensaanti on lisätty hyvinvointilakiin vaatimukseksi nisäkkäiden ja lintujen pysyvissä pitopaikoissa. Tämä helpottaa ja selkeyttää käytännön valvontaa aiempaan verrattuna.

25 §: Tehokkaan valvonnan kannalta on tärkeää, että eläinten omistajaa ja pitäjää veloitetaan estämään pitämiensä nisäkkäiden hallitsematon lisääntyminen. Eläinten hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että eläinten lisääntyminen on hallittua ja suunnitelmallista. Tällä pyritään takaamaan elinvoimaiset, terveet jälkeläiset ja edesautetaan niiden hyvinvointia.

Eläinjalostus on määritelty hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa. Selkeyden vuoksi eläinjalostus olisi hyvä määritellä myös hyvinvointilaissa.

Säännöskohtaisissa perusteluissa on mainittu, että eläinlajikohtaisissa asetuksissa voitaisiin säätää esimerkiksi koirien osalta siitä, kuinka usein nartulla saa teettää pentuja ja mikä on kunkin eläinlajin kohdalla nuorin sallittu astutusikä. Tämä olisi tarpeellinen lisäys nykyainsäädäntöön lisääntymistiheyden sekä astutusiän tehokkaampaan valvomiseen. Tärkeää olisi saada vastaavaa tarkennusta koirien lisäksi ainakin kissoille.

Lisääntymistiheyden tarkempi määrittely voi auttaa esimerkiksi pentutehtailuun puuttumisessa.

Valvonnan näkökulmasta valtioneuvoston asetukseen tehtävät tarkennukset siitä, millaisia eläimiä ei saa käyttää jalostukseen, kielletyistä jalostusmenetelmistä sekä toimenpiteistä nisäkkäiden hallitsemattoman lisääntymisen estämiseksi ovat tarpeellisia ja kaivattuja.

26 §: Löytöeläinhoitoloille säädetään pykälän 3 momentissa ilmoitusvelvollisuus löytöeläimestä. Tämä on hyvä ja kaivattu lisä. Hyvinvointilakiin olisi kaivattu tarkennusta löytöeläinten kuljetuksen järjestämiseen. Nykyisessä eläinsuojelulaissa kuljetuksen järjestäminen ei ole ollut kunnan velvollisuus ja asiasta on seurannut käytännön vaikeuksia. Hallituksen esityksen pykäläkohtaisissa perusteluissa on tarkennettu mitä kustannuksia kunnalla on oikeus periä omistajalta. Talteenottokustannuksiin on katsottu kuuluvan

myös eläimen kuljetuksesta aiheutuvat kustannukset. Tämä olisi tärkeää tarkentaa lisäksi hyvinvointilakiin, jotta tähän ei jäisi tulkinnanvaraa.

37 §: Pykälän 2 momentissa kielletään eläinten pitäminen jatkuvasti paikalleen kytkettynä sekä kielletään uusien parsinavettojen sekä porsitushäkkien rakentaminen ja käyttöönotto. Tämä on kokonaisuutena hyvä lisäys nykyainsäädäntöön verrattuna. Parsinavettojen osalta hyvinvointilain 121 §:n 2 momentin mukaan muiden nautojen kuin maidontuotantoa varten pidettävien lehmien ja hiehojen osalta parsissa kytkettynä pitäminen kielletään viiden vuoden siirtymäajalla. Siirtymäajan ei ainakaan tule olla yhtään pidempi.

Vanhoissa parsinavetoissa saa kuitenkin pitää hyvinvointilain voimaan tuleamisen jälkeen maidontuotantoa varten pidettäviä lehmiä ja hiehoja parsinavettojen luonnollisen käyttöään loppuun saakka. Parsirakenteet voivat olla pitkäikäisiä, minkä vuoksi niitä voi olla käytössä pitkään tämän lain voimaan tuleamisen jälkeen. Herää huoli, että parsirakenteita pyrittäisiin pitämään käytössä niissä pidettävien nautojen hyvinvoinnin kustannuksella. Lehmien jatkuva paikalleen kytkettynä pitäminen rajoittaa lehmän liikkumista, sosiaalista käyttäytymistä, kehonhoitoa ja makuulle asettumista. Vanhoissa parsinavetoissa on myös yleistä, että parret ovat liian lyhyitä, koska lehmien koko on vuosien myötä kasvanut. Liian lyhyessä parressa lehmän makaaminen on epämukavaa ja lehmät likaantuvat tarpeettomasti. Vaikka uusia parsinavetoita ei käytännössä enää rakenneta, niin entiset ovat kuitenkin olemassa ja niissä eläintenpito jatkuu hyvinvointilainsäädännön mukaisesti. Parsinavetat tulee kieltää sopivaksi katsotulla siirtymäajalla, minkä jälkeen niitä ei enää saisi käyttää.

Porsitushäkkien osalta hyvinvointilain 122 §:n 2 kohdan mukaan tämän lain voimaan tullessa käytössä olevaa porsitushäkkiä saa käyttää niiden luonnollisen käyttöään loppuun saakka. Porsitushäkit saattavat olla pitkäikäisiä, minkä vuoksi niitä voi olla vanhoissa sikaloissa käytössä pitkään tämän lain voimaan tuleamisen jälkeen. Herää huoli, että vanhoja porsitushäkkejä pyrittäisiin pitämään käytössä eläinten hyvinvoinnin kustannuksella. Porsitushäkki

rajoittaa emakon liikkumista ja mahdollisuuksia kehon huoltoon. Myös muiden olennaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttäminen vaikeutuu, kun eläimen liikkumisvapautta rajoitetaan voimakkaasti. Emakolla on porsimisen lähestyessä voimakas vaistomainen tarve pesän rakentamiseen. Käytännössä porsimishäkissä emakko porsii kuivikkeettomassa ympäristössä vailla kunnollista pesäntekomahdollisuutta, mikä aiheuttaa voimakasta stressiä. Porsitushäkissä emakko ei voi myöskään säädellä lämpötilaansa paikkaa vaihtamalla. Ruotsissa ja Norjassa porsitushäkit on jo kielletty. Emakoiden hyvinvoinnin kannalta vapaa porsiminen on olennainen asia. Porsimishäkit tulee kieltää sopivaksi katsotulla siirtymäajalla, minkä jälkeen niitä ei enää saisi käyttää. Pykälän 3 momentissa eläinten välinen kilpailu ravinnosta ja vedestä on otettu huomioon, minkä seurauksena ruokinta- ja juottolaitteet on suunniteltava, rakennettava ja sijoitettava siten, että eläinten kilpailu on mahdollisimman vähäistä. Tämä on oikein hyvä ja tarpeellinen lisä nykyilainsäädäntöön verrattuna. Muutos tukee käytännön valvontaa ja antaa mahdollisuuksia puuttua tilanteisiin, joissa ruokinta tai juotto on järjestetty niin, että siitä voi aiheutua kilpailua eläinten kesken. Tähän kuitenkin kaivattaisiin tarkempia eläinlajikohtaisia säännöksiä valvonnan tueksi.

39 §: Pykälä on erittäin tarpeellinen. Jotta kyseisellä pykälällä saadaan toivottu vaikutus, tulee valvonnan olla tehokasta ja vaikuttavaa. Tämä vaatii koulutusta, ohjeistusta sekä lisäresursseja käytännön valvontaan. Käytännön valvonnan toteutusta olisi tarpeen tarkentaa. Pykälään olisi hyvä lisätä maininta pykälän rikkomisen seurauksista nimenomaan maahantuojan kannalta, eli viittaus eläintautilain 76/2921 94 a §:ään, jossa säädetään seuraamusmaksusta.

40 §: Pykälä on tarpeellinen ja hyvä lisäys. Pykälään tulisi selventää valvontaviranomaisten roolia ja jakoa, jotta valvonta olisi tehokasta ja vaikuttavaa. Aluehallintovirasto ehdottaa, että valvonta olisi järjestetty valtakunnallisesti, esimerkiksi Ruokaviraston toimesta.

50, 51 ja 52 §: Eläintarhan kriteerit tiukentuvat, jonka seurauksena eläintarhojen lukumäärä voi vähentyä. Aluehallintovirastojen suorittamaan lupahakemuksien käsittelyyn sekä eläintarhojen valvontaan kaivataan valtakunnallista ohjeistusta ja koulutusta vähintään ensimmäisinä vuosina, kun hyvinvointilaki tulee voimaan.

56 §: Kiertävän eläinnäyttelyn ja sirkuksen kiertuepaikoista ja aikatauluista ilmoittaminen on erittäin hyvä lisäys tehokkaan valvonnan edistämiseksi.

57 §: Kotieläinpihan muuttaminen luvanvaraisesta toiminnasta ilmoituksenvaraiseksi toiminnaksi on hyvä asia ja se vähentää aluehallintovirastojen työtä. Rekisteriin tehdyn ilmoituksen kautta viranomaisen on mahdollista saada toimijan ja toiminnan sisältö tietoonsa. Lisäksi prosessi nopeutuu, kun lupaa ei enää tarvitse myöntää eikä toimintaa tarkastaa ennen toiminnan aloittamista. Rekisterijärjestelmän tekniset toiminnot tulisi ohjelmoida niin, että rekisteröinnin yhteydessä järjestelmä tunnistaisi ilmoituksenvaraiset kohteet eikä antaisi tehdä ilmoitusta loppuun ilman lakiehdotuksen 62 §:ssä listattuja vaadittavia tietoja.

58 §: Luonnonvaraisten eläinlajien tarhauksesta tehtävän ilmoituksen siirtäminen suoraan eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteriin on hyvä ja tarpeellinen uudistus, joka vähentää aluehallintovirastojen työtä.

Viranomaisen tulee saada rekisteristä riittävän helposti tarvittavat tiedot ulos valvonnan tueksi. Tällä hetkellä raporttien saaminen on turhan työlästä. Rekisterijärjestelmän tekniset toiminnot tulisi ohjelmoida niin, että rekisteröinnin yhteydessä järjestelmä tunnistaisi ilmoituksenvaraiset kohteet eikä antaisi tehdä ilmoitusta loppuun ilman lakiehdotuksen 62 §:ssä listattuja vaadittavia tietoja.

60 §: Hyvä, että hevosten ammattimainen tai muutoin laajassa mitassa tapahtuva pito ilmoitetaan jatkossa suoraan eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteriin. Tämä vähentää aluehallintovirastojen työtä. Viranomaisen tulee saada rekisteristä riittävän helposti tarvittavat tiedot ulos valvonnan tueksi. Tällä hetkellä raporttien saaminen on

turhan työlästä. Eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteristä tulee ottaa kaksi erillistä raporttia, joita tulee keskenään verrata, jotta saadaan tietyn alueen ilmoituksenvaraisen toiminnan alaisten kohteiden tiedot. Edellä mainittu puute koskee myös tässä lausunnossa mainittuja pykälä 57 ja 58.

Esitetty säädösteksti voi aiheuttaa epäselvyyttä toimijoille, kun osa samankaltaiseen toimintaan liittyvistä ilmoituksista tehdään suoraan eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteriin ja osa aluehallintovirastolle. Säädöstekstiin olisi hyvä selventää lisäksi kenen velvollisuus on tehdä ilmoitus eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteriin siinä tapauksessa, kun ilmoitus tehdään kirjallisesti aluehallintovirastolle. Rekisterijärjestelmän tekniset toiminnot tulisi ohjelmoida niin, että rekisteröinnin yhteydessä järjestelmä tunnistaisi ilmoituksenvaraiset kohteet eikä antaisi tehdä ilmoitusta loppuun ilman lakiehdotuksen 62 §:ssä listattuja vaadittavia tietoja.

Liite 2: Ammattimainen tai muutoin laajassa mitassa tapahtuva seura- ja harrastuseläintenpito on määritelty hyvin ja tässä on kaivattuja tarkennuksia eläinmääriin eläinlajeittain.

61 §: Avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitolatoiminnan lisääminen nk. ilmoituksenvaraisiin kohteisiin on hyvä ja kaivattu lisäys. Jatkossa kyseisten hoitoloiden tulee tehdä ilmoitus aluehallintovirastoon kirjallisesti. Säädöstekstiin olisi hyvä selventää, kenen velvollisuus on tehdä ilmoitus eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteriin siinä tapauksessa, kun ilmoitus tehdään kirjallisesti aluehallintovirastolle.

Kokonaisuutena tämä on hyvä uudistus, koska tällä hetkellä on toiminnassa kyseisiä hoitoloita, joista viranomaisella ei välttämättä ole tietoa. Tieto hoitoloiden toiminnasta on erittäin tärkeää esimerkiksi eläintautitilanteissa, mutta tarpeellista myös eläinten hyvinvoinnin kannalta. Ilmoitusvelvollisuus sekä hyvinvointilain 78 §:n 9 kohdan tarkastusoikeus takaavat sen, että viranomainen tietää kyseisten hoitoloiden toiminnasta sekä pystyy valvomaan niitä ilman epäilyä.

Aluehallintovirasto ehdottaa omavalvonta- tai eläintenhoitosuunnitelman lisäämistä 62 §:n ilmoituksen sisältöön

koskien tässä pykälässä tarkoitettuja hoitoloita. Suunnitelmalla tarkoitettaisiin hoitolan omaa ohjetta tai suunnitelmaa, jossa esitettäisiin kriteereitä eläinten hoidolle tai lopettamiselle. Tämän koettaisiin tuovan järjestelmällisyyttä sekä suunnitelmallisuutta avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitoon. Suunnitelma voi myös auttaa arvioimaan hoitolan toimintaa ja sen asiallisuutta tarkemmin.

73 §: Tullin asema uutena valvontaviranomaisena on hyvä asia ja se on tehokkaan valvonnan kannalta tarpeen. Onhan tullille annettu toimivaltaisen viranomaisen valtuudet myös eläintautilain 93 §:ssä. Tullin henkilöstön riittävästä perehdyttämisestä ja kouluttamisesta tulisi huolehtia. Lisäksi on tarpeen ottaa huomioon nykyresurssien riittävyys.

78 §: Pykälässä on hyvin ja kattavasti listattu tarkastukset, joita valvontaviranomaisella on oikeus tehdä ilman epäilyä hyvinvointimääräysten rikkomisesta. Kohta 14 on erittäin tarpeellinen lisä, jonka mukaan eläintenpitokieltoa saisi valvoa ilman epäilyä eläimen hyvinvoinnin vaarantumisesta. Tämä tehostaa eläintenpitokiellon käytännön valvontaa ja lisää valvonnan vaikuttavuutta. Nykylainsäädännöllä eläintenpitokiellon valvominen on ollut haastavaa ja tehotonta. Tarkastajan oikeudet tarkastuksella on kuvattu kattavasti, mikä tukee tehokasta valvontaa. Hyvä, että tässä yhteydessä on yksiselitteisesti mainittu myös varusteet ja välineet sekä eläintenpitoon liittyvät tiedot ja asiakirjat.

79 §: Kameravalvonnan mahdollistaminen teurastamoissa on valvonnan tehostamiseksi tärkeä lisä. Videomateriaalia on järkevä hyödyntää myös teurastamon henkilökunnan koulutuksessa. Pykälä on selkeä ja hyvin muotoiltu.

81 §: Erittäin hyvä ja tarpeellinen lisä, että hyvinvointilakiin tulee valvontaviranomaisen ohjauksessa olevalle opiskelijalle läsnäolo-oikeus valvontaan ja tarkastuksille.

82 §: Valvonnan tehostamiseksi on tärkeää, että tarkastuksilla voidaan käyttää apuna ulkopuolista asiantuntijaa tai avustajaa tarvittaessa. Erittäin hyvä, että hyvinvointilaki tämän mahdollistaa. Pykälän 5 momentissa tarkoitettua etukäteen haettavasta hyväksynnästä tulee tehdä riittävän kevyttä hallinnollisesti. Työläs, byrokraattinen hyväksynnän hakeminen hidastaa prosessia, voi huonontaa eläinten hyvinvointia sekä työllistää niin aluehallintovirastoa kuin hyväksyntää hakevia viranomaisia, pääsääntöisesti kunnaneläinlääkäreitä. Säädösteksti kaipaa tarkennusta siitä, mitä hyväksynnän hakemisella ja myöntämisellä tässä tapauksessa tarkoitetaan sekä tarkennusta kyseisen hakemuksen sisällöstä. Hyväksyykö aluehallintovirasto ainoastaan mahdolliset kustannukset vai tuleeko myös käytettyjen asiantuntijoiden tai avustajien pätevyyttä, koulutustaustaa taikka tarpeellisuutta kyseiselle tarkastukselle arvioida hakemuksen käsittelyssä vai onko tarpeen arvioida molempia? Eri viranomaisten virkavastuita tähän liittyen olisi tarpeen tarkentaa. Etukäteen on vaikea arvioida kyseisen muutoksen myötä tulevien hakemusten määriä, minkä vuoksi on vaikea arvioida, onnistuuko hakemusten käsittely aluehallintovirastojen nykyresursseilla. Mahdollinen lisäresurssien tarve on tärkeä ottaa huomioon. Kyseiset hakemukset tulee käsitellä nopealla aikataululla aluehallintovirastossa, ettei kunnassa tehtävä valvonta tarpeettomasti hidastu hyväksynnän hakemisen vuoksi. Hyväksyntämenettelystä voi seurata käytännön ongelmia erityisesti kiiretapauksissa, esimerkiksi virka-ajan ulkopuolella, kuten viikonloppuisin, kun aluehallintovirastoissa ei ole ketään antamassa hyväksyntää asiantuntijan tai avustajan käyttämiselle. Hyväksyntämenettely oletettavasti nostaa kynnyistä asiantuntijan tai avustajien käyttöön, mikäli se ei tarkastuksen kannalta ole täysin välttämätöntä. Valvonnan resurssipulaa saatettaisiin joissain tapauksissa pyrkiä korjaamaan asiantuntijoita tai avustajia hyödyntämällä, mikäli hyväksyntämenettelyä ei olisi ollenkaan. Tämä ei olisi tarkoituksenmukaista.

88 §: On hyvä ja tarpeellinen lisä nykylainsäädäntöön. Pykälällä on todennäköisesti valvontaa tehostava vaikutus.

91 §: Hyvinvointilaki muuttaisi tältä osin nykyainsäädäntöä merkittävästi, minkä seurauksena poliisille esitutkintaa varten tehtävä *"ilmoitus voidaan jättää tekemättä rikkomuksesta, jota on kokonaisuudessaan pidettävä vähäisenä, eikä kyseessä ole viranomaisten määräysten tai kieltojen toistuva rikkominen. Ilmoitus on kuitenkin tehtävä aina rikkomuksesta, joka vaarantaa eläimen hyvinvoinnin."* Tämä siirtää harkintaa poliisilta muille valvontaviranomaisille. Eläinlääkärillä ei ole kykyä arvioida, missä tapauksissa esitutkinnan raja on ylittynyt. Poliisilla puolestaan ei välttämättä ole kykyä arvioida mahdollisten lainsäädännön laiminlyöntien vaikutuksia eläinten hyvinvointiin. Tämän vuoksi asiassa kaivattaisiin valtakunnallista yhteistyötä eri valvontaviranomaisten välillä, tässä tapauksessa pääsääntöisesti eläinlääkäreiden ja poliisien sekä syyttäjien välillä. Nykyään on havaittavissa vaihtelevaa toimintatapaa poliisille tehtävien ilmoitusten ja erityisesti niiden käsittelyn suhteen poliisissa. Tähän on tarpeen saada yhtenäistä, valtakunnallista linjausta. Tässä yhteydessä tulisi arvioida onko tarpeen lisätä resursseja tämän yhtenäisen, valtakunnallisen linjauksen aikaansaamiseksi. Nykylainsäädännön aikana eläinsuojelutarkastuksien ja sitä myötä tarkastusasiakirjojen määrä on valtavasti lisääntynyt koko maassa. Poliisien resursseissa tätä ei ole välttämättä otettu riittävästi huomioon.

Aluehallintovirasto huomauttaa seikan, joka on ristiriitainen ehdotetussa pykälässä. Lähtökohtaisesti kaikki hyvinvointimääräysten rikkomiset vaarantavat jollain tasolla eläinten hyvinvointia. Näin ollen ilmoitus tulisi tehdä poliisille lähtökohtaisesti kaikista hyvinvointimääräysten rikkomisista. Hyvä asia kuitenkin on, että pykälän muotoilu ei estä ilmoittamasta jatkossakin kaikista hyvinvointimääräysten rikkomisista poliisille.

92, 93 ja 95 §: Nämä kolme pykälää muodostavat hyvän ja selkeän kokonaisuuden, jotka sisältävät nykylainsäädännön 42 §:n sekä lisäksi tulee ehdotetun 92 §:n kehoitus. Uutena tuleva kehoitus on erittäin tarpeellinen ja kaivattu lisä hallinnollisiin pakkokeinoihin. Näin ollen valvonnassa on käytettävissä myös kevyemmän menettelyn pakkokeinoja siihen sopiviin tilanteisiin.

98 §: Pykälän 2 momentin mukaan *"valvontaviranomainen voi ryhtyä 1 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin vain, jos eläimen pitäjän tai omistajan teko tai laiminlyönti aiheuttaa vakavaa tai olennaista ja toistuvaa vaaraa eläimen hyvinvoinnille eivätkä muut toimenpiteet ole tarkoituksen mukaisia tai kohtuudella mahdollisia."* Tässä on tarkennettu edelliseltä lausuntokierrokselta, että kyseisen pykälän 1 momentin toimenpiteisiin voisi ryhtyä vakavan vaaran lisäksi myös, tilanteissa, joissa eläimen hyvinvoinnille aiheutuu olennaista ja toistuvaa vaaraa. Tämä on erittäin hyvä lisäys, tarkennus, joka voi auttaa tehostamaan käytännön valvontaa nykyainsäädäntöön verrattuna. Tarkennuksen myötä on mahdollista puuttua valvonnan keinoin tapauksiin, joissa eläinten hyvinvointi on heikentynyt toistuvien laiminlyöntien vuoksi, muttei kuitenkaan vaarantunut riittävästi, että olisi perustetta nykyainsäädännön kiiretoiminpiteisiin. Usein tällaiset tapaukset sisältävät toistuvasti ilmaantuvia uusia ja vanhoja laiminlyöntejä useista määräyksistä ja uhkasakosta huolimatta. Ilman tätä lisäystä olisi ollut olemassa riski, ettei pykälässä mainittuihin toimenpiteisiin uskalleta ryhtyä riittävän ajoissa. Kiiretoimenpiteeseen ei missään tapauksessa ryhdytä kevyin perustein.

Hallituksen esityksessä on hyvin määritelty vakavan, olennaisen ja vähäisen vaaran erot. Hallituksen esityksessä olisi kuitenkin tarpeellista, valvonnan yhtenäisyyden kannalta, määritellä myös toistuvuutta esimerkein.

102 §: Tärkeää, että ilmoituksenvaraiseen eläintenpitoon voidaan puuttua tämän pykälän perusteella, jos annettuja määräyksiä ei noudateta määräaikaan mennessä. Hyvä lisäys, että toiminta voidaan kieltää myös siinä tapauksessa, jos ilmoitusvelvollisuutta ei ole noudatettu.

103 §: Ehdotetusta uhkasakkopykälästä puuttuu kokonaan nykyainsäädännössä oleva mahdollisuus tehostaa kunnaneläinlääkäriin, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan, tarkastuseläinlääkäriin tai poliisin pyynnöstä kyseisten viranomaisten antamaa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai teettämishallalla.

Aluehallintovirasto ehdottaa, että mahdollisuus tehostaa toisen viranomaisen, pääsääntöisesti kunnaneläinlääkäriin, aiemmin antamaa kieltoa tai määräystä uhkasakolla, teettämishallalla tai toiminnan keskeyttämisellä säilytetään myös tulevassa hyvinvointilaissa. Mikäli tätä ei säilytetä, on tarpeen arvioida aluehallintovirastojen resursseja uudelleen, jotta aluehallintovirastolla on riittävästi resursseja käyttää uhkasakkoa, teettämishallaa tai toiminnan keskeyttämistä tarvittaessa. Esimerkiksi uhkasakkoa olisi tarpeen hyödyntää riittävän matalalla kynnyksellä, jotta päästään puuttumaan toistuviin laiminlyönteihin aiemmin ja tehokkaammin. Tietysti nämä kyseisen pykälän pakkokeinot eivät aina ole tarkoituksenmukaisia niiden hitauden vuoksi, jos eläinten hyvinvointi on vakavasti vaarantunut. Pykälän muotoilua on tarpeen tarkentaa siltä osin, voiko Ruokavirasto, aluehallintovirasto tai Tulli suoraan antaa määräyksen tai kiellon uhkasakon uhalla. Vai tuleeko ensin antaa määräys tai kiello, mikäli näitä ei ole noudatettu voidaan vasta tehostaa aiemmin annettua määräystä tai kieltoa uhkasakolla, teettämishallalla tai toiminnan keskeyttämisellä. Ruokavirastolle ja Tullille lisättyä mahdollisuutta käyttää uhkasakkoa, teettämishallaa tai toiminnan keskeyttämistä voidaan pitää hyvänä uudistuksena ja se toivottavasti myös lisää valvonnan tehokkuutta ja vaikuttavuutta.

106 §: Sirkusten osalta rekisteriin olisi hyvä kirjata myös eläinten esittämät taidot tai temput vastaavalla tavalla kuin ne tulee kuvata lupaa hakiessa.

110 §: kirjoitusvirhe: Merkinnän tekemiseen ja tietojen toimittamiseen sovelletaan, mitä oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annettua lakia (372/2010).

122 §: Porsitushäkkien osalta on kommentoitu jo pykälän 37 kohdalle.

Pykälän 1 kohdan mukaan *”Emakon tai ensikon saa pitää tiineytyshäkissä enintään kahdeksan päivää siemennyksen yhteydessä;”*. Käytännön valvonnassa aikarajojen toteutumisen

valvonta on vaikeaa tai jopa mahdotonta. Valvonnan ollessa vaikeaa tai jopa mahdotonta voi seurauksena olla, että vaatimusta ei todellisuudessa noudateta ollenkaan. Näin ollen on vaarana, että vaatimuksella haettu eläinten hyvinvoinnin parantuminen ei toteudu. Siirtymäaika tiineytyshäkkien osalta on hyvinvointilain luonnoksessa 12 vuotta lain voimaan tulemisesta. Aluehallintovirasto ehdottaa siirtymäajan lyhentämistä, esimerkiksi sen puolittamista kuuteen vuoteen. Tiineytyshäkkien käyttäminen rajoittaa emakon ja ensikon liikkumista ja mahdollisuuksia kehon huoltoon. Myös muiden olennaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttäminen vaikeutuu, kun eläimen liikkumisvapautta rajoitetaan voimakkaasti.

3. Muut kommentit

Laki eläinlääkärin ammatin harjoittamisesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Ilmoitus- ja tiedoksiantovelvollisuus on hyvä ja tarpeellinen lisä jalostuksen kehittämisen ja siihen liittyvän eläinten hyvinvoinnin edistämisen kannalta. Rekisterin ylläpitäjän tulisi olla viranomaistaho eikä yksityinen toimija. Jalostuksen kannalta olennaisen tiedon tulisi kuitenkin olla jalostustoimijoiden saatavilla.

Valtioneuvoston asetus nautojen suojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 13 ja 17 §:n muuttamisesta

Aluehallintovirasto ehdottaa 13 § 4 momentissa mainitun vasikan korsirehun päivittäisen minimimäärän arvioimista uudelleen tai pykälän muotoilun päivittämistä. Kyseinen määrä on erittäin pieni ja valvonnassa se voi aiheuttaa ristiriitaa, kun lisärehun tarvetta laihojen ja/tai huonosti kasvaneiden vasikoiden kohdalla yritetään perustella.

17 § 1 momentissa esitetään kytkettyinä pidettävien maidontuotantoon kasvatettavien lehmien ja hiehojen jaloitteluvaatimusta pidennettäväksi nykyisestä 60 vuorokaudesta 90 vuorokauteen. Samalla esitetään muutettavaksi, että jaloitteluvaatimusta voi toteuttaa ympäri vuoden. Jaloiteltavien

vuorokausien lukumäärän lisääminen on erittäin hyvä asia. Myös se, että jatkossa jaloitteluvaatimusta voidaan noudattaa ympäri vuoden lisää eläinten hyvinvointia. Ihanteellisessa tilanteessa kytkettynä pidettävät naudat voisivat lain voimaan tulemisen jälkeen päästä jaloitelemaan tasaisesti ympäri vuoden. Tällöin naudat tottuisivat säännölliseen jaloitteluun, mikä edesauttaa tilan käytännön työtä, ja jaloittelun hyvinvointia lisäävät vaikutukset kohdistuisivat nautoihin tasaisesti koko vuoden aikana.

Kuitenkin ehdotetulla muutoksella on käytännön valvontaa hankaloittava piirre. Nykyisellä lainsäädännöllä jaloittelun toteutumisen valvonta on joissain tapauksissa ollut hankalaa ja työlästä. Kytkettyjen lehmien jaloittelovelvoitteen minimiajan toteutumisen viranomaisvalvonta on vaikeaa. Käytännössä jaloittelovelvoite saattaa sen takia joillakin tiloilla jäädä osin tai kokonaan toteutumatta. Erityisesti sen todentaminen jaloittelevatko kaikki naudat 60 vrk vai jääkö osalla jaloittelu esimerkiksi 40 vrk, on haastavaa. Viranomaisella on jatkossa suurempi todennäköisyys sattua tarkastukselle juuri sellaisena päivänä, kun naudat eivät jaloittele, kun jaloitteluvaatimusta voidaan toteuttaa ympäri vuoden. Valvonnan tueksi aluehallintovirasto ehdottaa, että jaloittelusta säädettäisiin kirjanpitovelvollisuus. Kun jaloittelupäivistä tulisi pitää kirjanpitoa, olisi nautojen pitäjällä todiste nautakohtaisesti päivistä, jolloin ne ovat jaloitelleet. Lisäksi, jos kirjanpitoa tulisi säilyttää muutaman vuoden ajan, voitaisiin jaloitteluvaatimuksen noudattamista valvoa myös takautuvasti.

Hallinnollisen työn vähentämiseksi 17 § 2 momentissa mainittu jaloitteluvaatimuksen vapautuksen enimmäiskesto on järkevä pidentää ehdotettuun viiteen vuoteen kerrallaan vapautuksen lakkauttamiseen, eli 31.12.2034 saakka. Erittäin hyvä asia, että jaloitteluvaatimuksen vapautus poistetaan kokonaan siirtymäajalla. Tämä voi osaltaan johtaa siihen, että osa parsinavetoista poistuu käytöstä vapautuksen loppumisen myötä.

Valtioneuvoston asetus turkiseläinten suojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 11 § muuttamisesta

Pykälän 1 momentissa vaaditaan eläinten saataville päivittäin riittävästi vettä. Puolestaan pykälän 2 momentin mukaan turkiseläinten pysyvässä pitopaikassa tulee olla jatkuvasti vettä eläimen saatavilla. Jatkuvasta vedensaannista on annettu samassa momentissa poikkeus, *”Jatkuvasti saatavilla olevaa vettä ei kuitenkaan edellytetä samana vuonna syntyneiden vieroitettujen pentujen eikä siitoksesta poistettujen eläinten pysyvässä pitopaikassa silloin, kun vesi sääolosuhteiden takia jäätyy. Näille eläimille on tällöin tarjottava sulaa vettä vähintään kolme kertaa päivässä.”* Näin ollen osa turkiseläimistä jäisi jatkuvan vedensaannin vaatimuksen ulkopuolelle. Turkiseläinten hyvinvoinnin todellinen toteutuminen nykyainsäädännön vaatimissa pito-olosuhteissa on kyseenalaista. Jatkuvan vedensaannin vaatimus kaikille turkiseläimille olisi tärkeä lisä parantamaan turkiseläinten hyvinvointia edes vähäisesti.

Aluehallintovirasto esittää, että myös poroille säädetään eläinlajikohtainen asetus.

Asetuksessa tulee ottaa huomioon mm. seuraavia seikkoja:

- tarhattavilla poroilla tulee olla asianmukainen säänsuoja niissä tapauksissa, kun tarhan puusto ei sovellu luonnolliseksi säänsuojaksi
- tarhattavien porojen lajinmukaisesta ruokinnasta on huolehdittava
- tarhattavilla poroilla tulee olla jatkuvasti vettä tai puhdasta lunta saatavilla
- poroa ei saa pitää paikalleen kytkettynä muutoin kuin tilapäisesti ja lyhytaikaisesti, poroa saisi pitää ulkona yhteen paikkaan kytkettynä vain asuttuna olevan rakennuksen välittömässä läheisyydessä
- porojen kastraation saa tehdä vain riittävää kivunlievitystä käyttäen
- sarvien katkaisu on kielletty asetuksessa määriteltynä ajankohtana (syksy-alkutalvi) sarvien verenkierron vuoksi

- ns. verisarvista poroa ei saa kuljettaa maantieajoneuvossa

Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat Maria Siurua
-vastuualueen johtaja

Läänineläinlääkäri Alisa Matomäki
Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti, hyväksyntämerkinnät
viimeisellä sivulla.

Jakelu Maa- ja metsätalousministeriö (sähköisesti: kirjaamo@mmm.fi)

Tämä asiakirja PSAVI/9814/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument PSAVI/9814/2021 har godkänts elektroniskt

Hyväksyjä Siurua Maria 14.01.2022 14:23

Esittelijä Matomäki Alisa 14.01.2022 14:13